

Hembygdsnytt

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Sommaren 2013

Studiecirkel om säd, mjöl och bakning

Kvarndagar 1 och 15 september kl 11-16

*Trevlig sommar
önskar föreningen*

Från föreningens ordförande

Vi har under försommaren haft 2 kvarndagar, 12 och 26 maj. Bägge dagarna var mycket lyckade med många besökare. Det var stor åtgång på vårt ekologiska mjöl, speciellt det siktade vetemjölet. Vi har tidigare inte haft siktat mjöl, men vi ville prova och märkte att det var stor efterfråga. Den 26:e var det också konstutställning i magasinet. Eleverna på en konstskola i Blackeberg ställde ut sina tavlor.

Under våren har vi även haft en filminspelning i Kvarnviken. Filmbolaget Tre Vänner var hos oss i april och spelade in delar av "Den fördömde" med Rolf Lassgård i huvudrollen.

Renoveringen av vattenturbinen fortsätter. Vi har inte kommit så långt ännu, just nu väntar vi på svar från fabriken i USA angående reservdelar.

Vi har även nyligen fått besked om att vi får ett bidrag från Riksantikvarieämbetet på 12.000:- för förbättring av informationsskyltar i kvarnen.

Kvarndagar i höst

I höst kommer vi att ha 2 kvarndagar, 1 och 15 september. Öppet hus kl 11-16. Som vanligt blir det försäljning av nymalet ekologiskt mjöl och kaffeservering.

Bild från kaféet på kvarndagen den 26 maj. Allt bröd som serverades var hembakat på kvarnens eget mjöl.

Studiecirkel i kvarnen

Under hösten kommer vi att hålla en studiecirkel om säd, mjöl och bakning i kvarnen. Första träffen blir måndag 2 september kl 18.30 och håller på till ca 21.00. Andra tillfället blir söndag 8 september, då vi ska göra ett studiebesök på ett ekologiskt lantbruk, större delen av dagen kommer att gå åt. Sedan kör vi måndagarna 16, 23 och 30 september, kl 18.30 till ca 21.00. 23 september mal vi mjöl i kvarnen, sista gången bakar vi bröd på mjölet som vi malde. Alla är välkomna att delta, även

icke medlemmar i föreningen, men vi hoppas naturligtvis att samtliga blir medlemmar. Kostnaden för studiecirkeln blir 1000:- per person och då ingår studiebesöket på gården samt fika vid samtliga träffar. Tyvärr måste vi begränsa antalet deltagare till 12, så först till kvarn... Anmälan via mail, info@kvarnvikensmuseum.se Glöm inte att ange namn och gärna ett telefonnummer. Det går även att anmäla sig per telefon, 070-548 14 11. Anmäl er senast 15 augusti.

Björn Mellström

Trädgårdarna i Sjöheden och Kanaan

Berättat av Sven Mellström

Sommaren 1945 fanns det 2 handelsträdgårdar i Grimstaskogen, Sjöheden och Kanaan. Båda odlade med varmbänkar, man lade varmbänkar med sopor från stan. Sopåkare var Dömen Hofstein som kom med sopbilar på vårvintern. Man lade ett halvmeter tjockt lager sopor och sedan jord ovanpå som tog upp värme. Det blev tidiga grönsaker som man sålde i stan. Båda trädgårdarna hade häst och vagn, så man körde upp trädgårdslådorna till Bergslagsvägen där en lastbil körde dem till stan.

Trädgårdsmästare Öström i Kanaan hade ungefär samma rutiner som i Sjöheden. I Kanaan fanns det även ett växthus. Båda trädgårdsmästarna hade en trädgårdsdräng. I Sjöheden bodde drängen i det lilla torpet, han och jag var ungefär lika gamla så vi umgicks lite.

Trädgårdsmästare Andersson i Sjöheden odlade även andra grönsaker bland annat purjolök, så han fick därför heta Purjo. I Sjöheden hade man även en ko så vi i Kvarnviken köpte mjölk därifrån. Jag minns även att Andersson med fru tog reda på vass nere vid sjön och gjorde vassmattor, som man täckte varmbänkarna med på nätterna för att hålla värmen. För att skörda vassen hade man en sparkstötting som hade en lie nere vid isen och sedan fångade man upp vassen i en vagg.

På 70-talet så träffade jag en gammal dam, Hilma Andersson, som var född i det gamla torpet, drängstugan, i Sjöheden. 1905 lät Knut Ljunglöf bygga det större bostadshuset. Hilma tyckte det var en dröm att bo så

fint. Hennes föräldrar var trädgårdsmästare i Sjöheden. Hilma berättade att hennes mamma tog ångbåten från Kanaans brygga med trädgårdslådor till Tegelbacken. Där hade hon en dragkärra som hon använde för att dra lådorna till Hötorget, där hon hade ett grönsaksstånd. Ångbåtarna var ju den tidens förbindelse med staden. Det var Hillersjö och Svartsjölandet som lade till vid Kanaans brygga. Hilma berättade även att hon en dag fick i uppdrag att gå till Blackebergs slott med en korg med örter. Hon hade då träffat Knut Ljunglöf. Han hade då sagt att här sitter jag och är gammal och sjuk och du är ung och vacker. Båda trädgårdarna låg i ett fint söderläge och var mycket fina och välskötta. I Kanaan finns inte trädgårdens hus kvar och av trädgården finns det bara några äppelträd kvar, för övrigt är det mest tistlar. Sjöhedens trädgård är nu båtvarv men husen finns kvar.

Ängen ovanför Kanaanbadet där Kanaans handelsträdgård låg. Nu finns bara några förvildade äppelträd kvar. Av husen syns endast några gamla stengrunder.

Gamla torpet i Sjöheden.

Flygkraschen i Råcksta

Berättat av Sven Mellström

Jag tror det var 1951, i februari någon gång. Det var snöoväder här i Stockholm. Jag var ute och plogade på förmiddagen och det var middagsrast så jag var hemma och åt. Då helt plötsligt slocknade lyset, det blev strömlöst. Jaha, nu har det väl ramlat något träd över ledningen igen, tänkte vi. Men så stack jag iväg för att arbeta på eftermiddagen igen och kommer upp på Björnssongatan och då fick jag se flygplanet som låg med nosen in i kullen nedanför där gymnasiet ligger idag. På idrottsplatsen hade de landat och kört in i kullen. Jag såg ju inte själva förloppet på haveriet, men det var en grupp engelska flygofficerare som hade varit i Uppsala på studiebesök. När de skulle hem fick de fel på planet. De var väl en 20-25 stycken i planet. Troligen var det väl någon nedisning eller någonting för det snöade ganska kraftigt. De förlorade höjd och Bromma var stängt, det var för dåligt väder för flygning. De hade kanske tänkt landa på Bromma men de förlorade höjd och när de kom till Råcksta Gård var de nere så lågt att de tog med sig toppen på

en björk som stod på gården. Sedan flög de över Bergslagsvägen och tog mark på gärdet där idrottsplatsen ligger i dag och stannade vid kullen upp mot Blackeberg.

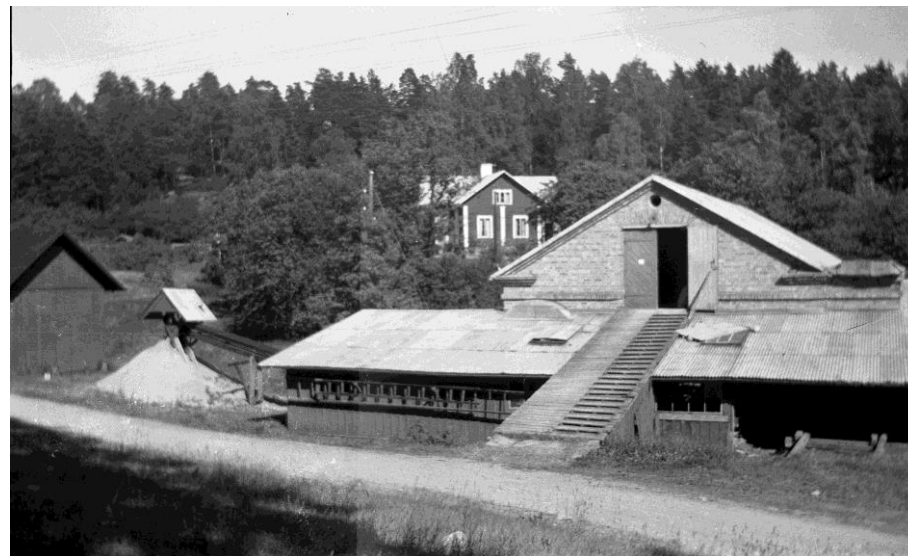
Folk som hade sett kraschlandningen sa att två av kadetterna hade hoppat ur planet strax innan det tog mark. De landade på snön och klarade sig nog ganska oskadda tror jag. Sedan hade de sådan tur att planet aldrig tog eld, det rann ur en 3000 liter bensin där i backen. Det var väl snön som gjorde att det inte tog eld när de landade. De klarade sig allihop utom en, det var visst navigatören. Han satt så olyckligt, så det var en stor sten där i slänten som det slutligen tog stopp mot och där klämdes han ihjäl. Alla de andra 20-25 flygkadetterna klarade sig helskinnade, även föraren.

Det var också en annan sak som hände i och med det här. I och med att jag plogade och sandade uppe i Södra Ängby så kända man ju lite folk där. Det är klart, jag var ju då ung och hade inget sällskap och hade träffat en flicka som jobbade som hembiträde på Zornvägen. Det var inget märkvärdigt med det, men när jag stod och tittade på det här vraket så kom hon och hade med sig en annan flicka och det var Elin. Det var första gången jag träffade Elin, vid det här flyghaveriet. Hon började också jobba i Södra Ängby i en villa. Det utvecklade sig sedan, så småningom så förlovade vi oss och gifte oss.

Det var naturligtvis mycket uppståndelse runt det här flyghaveriet, ambulanser och brandkåren kom förstas. De hade naturligtvis lite tur de här engelsmännen att det inte blev fler dödsfall. Jag tror att flygplanet var en Vickers av något slag, ett tvåmotorigt plan.

Mjöl till Gysinge Färgfabrik

Just nu håller vi på och mal råg i kvarnen. Gysinge Färgfabrik har beställt 300 kg siktat rågmjöl. Mjölet ska användas till att göra Rödockra, en traditionell rödfärg för målning av hus. Vi har tidigare malt ett mindre parti mjöl som prov till Gysinge Färgfabrik, som de tydligen blev nöjda med så nu fick vi en större beställning.

Kvarnvikens Kvarn i slutet av 1940-talet.

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Postadress: c/o Mellström, Box 3014, 161 03 Bromma

Hemsida: www.kvarnvikensmuseum.se

E-post: info@kvarnvikensmuseum.se

Plusgirokonto: 487 18 35-7

Medlemsavgift: 120:- per år. Gäller även för familjemedlemmar.
Glöm inte att uppge namn och adress vid inbetalning av årsavgift.

